

Irina Sencha

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

Діагностика стану соціально-економічної системи як інструмент державного антикризового управління

Анотація

У статті проаналізовано сучасні теоретичні підходи до визначення сутності поняття «діагностика» в антикризовому управлінні. Представлено визначення сутності, мети та змісту діагностики в антикризовому державному управлінні. Запропоновано індикатори для визначення кризового стану соціально-економічної системи та метод їх агрегування.

Ключові слова: антикризове управління, діагностика стану соціально-економічної системи, соціально-економічний аналіз, оцінна система

Постановка проблеми

Проблематиці діагностики, як складової антикризового управління організацією, присвячені наукові праці багатьох науковців, серед яких Е. Альтман, І. Ансофф, У. Бівер, І. Бланк, А. Богданов, Е. Коротков, В. Кошкін, Т. Петерс, Т. Таффлер, Е. Уткін та ін. Основну увагу в цих роботах приділяється дослідженню міжнародного та вітчизняного досвіду конструювання методик оцінювання стану підприємств, визначенню індикаторів їх розвитку в рамках існуючих моделей та використанню додаткових показників, що відображають специфічні особливості об'єкта дослідження, зокрема, залежно від виду економічної діяльності. Вченими ґрунтовно досліджено принципи та особливості діагностування кри-

зи та банкрутства, розроблено значну кількість специфічних методик діагностики стану господарюючих суб'єктів відповідно до сфери наукових інтересів авторів – фінансової діагностики, економічної діагностики, управлінської діагностики тощо.

Щодо діагностики кризи в державному антикризовому управлінні, то варто відмітити праці таких українських науковців, як: І. Забеліна, де розглядалося питання виявлення та прогнозування виникнення криз в політичній сфері, зокрема, запропоновано перелік показників для розпізнавання політичних криз¹; І. Кульчій – наведено перелік визначень сутності діагностики кризи та типи отриманих «діагнозів» стану керованого об'єкту²; В. Приймак – обґрунтовано доцільність використання економіко-математичних методів і моделей для діагностики кризи економічних об'єктів³; В. Шарий – виокремлено ознаки кризи та розроблено технологічну схему антикризового державного управління⁴; І. Ярова, Ю. Шаров – розроблено методико-технологічну модель ідентифікації кризових небезпек для отримання інтегрованої оцінки стану адміністративно-територіального утворення з урахуванням досягнутого рівня сталого розвитку, задоволення потреб територіального колективу і рівня виконання стратегії розвитку⁵.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний інтерес науковців до даної проблематики, спостерігається певна неоднозначність теоретичних та методичних положень в цій сфері. Зокрема, залишаються дискусійними питання мети і місця діагностики в процесі антикризового управління, особливостей діагностики кризи як елементу системи державного антикризового управління, відбору показників для розпізнавання кризових явищ в соціально-еконо-

¹ Забеліна І.О. Діагностика та прогнозування політичних криз / І. О. Забеліна // Актуальні проблеми політики. – Одеса, 2014. – Вип. № 49. – с. 224.

² Кульчій І.О. Антикризове управління: навчальний посібник / І. О. Кульчій. – Полтава: ПолтНТУ, 2016. – 120 с. – С. 35–37.

³ Приймак В. І. Економіко-математичні методи і моделі діагностики криз / В. І. Приймак // Антикризове управління економікою України: нові виклики : матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15–17 груд. 2015 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», каф. макроекон. та держ. упр., Ін-т держ та муніцип. упр. господ.; редкол.: І. Й. Малий (голова) [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2015. – С. 79–82.

⁴ Шарий В. І. Антикризові технології як механізм реалізації цілей державного управління: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 – механізми державного управління / В.І. Шарий. – Київ, 2006. – 17 с. – С. 11–12

⁵ Ярова І. В. Модель механізму антикризового управління в адміністративно-територіальному утворенні / І. В. Ярова, Ю. П. Шаров // Аспекти публічного управління. – 2014. – № 8. – С. 76–83.; Ярова І. В. Особливості антикризового управління в публічному секторі / І. В. Ярова // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: Дніпропетров. регіонал. ін-т держ. упр., 2013. – Вип. 1(16). – С. 138–145.

мічному розвитку територій, а також методики їх розрахунку, агрегування та методів побудови оцінної моделі.

Мета статті – теоретичне обґрунтування сутності та змісту діагностики стану соціально-економічної системи як інструменту державного антикризового управління.

Виклад основного матеріалу

Аналіз основних підходів до визначення діагностики стану керованого об'єкту в антикризовому управлінні показує розмаїття думок науковців щодо визначення цього поняття та його сутності і дозволяє стверджувати, що на теперішній час єдину концепцію діагностики в антикризовому управлінні не сформовано. Так, в рамках антикризового управління діагностика визначається як:

- методика оцінювання стану об'єкта управління за системою показників, що відображають основні ознаки кризи⁶;
- специфічна функція і специфічна стадія антикризового управління, процес реалізації комплексу певних дослідницьких процедур, в результаті яких визначається стан об'єкта і виявляються його слабкі місця⁷;
- процес визначення стану об'єкта дослідження та оцінки можливості його зміни, один із складових елементів дослідження стану керованого об'єкту⁸;
- процедура вимірювання на відповідних шкалах (номінальної, порядку, інтервалів, відношень) нормативних показників, характерних для конкретної соціально-економічної системи, представлених у вигляді цілісної моделі⁹;
- багатofакторна категорія, яка включає дослідження базових показників господарської діяльності соціально-економічної системи, всебічний аналіз впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на фінан-

⁶ Антикризисное управление: Учебник / Под ред. Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 432 с. – С. 146.

⁷ Баймахамбетова Г.И. Диагностика кризиса в антикризисном управлении / Г.И. Баймахамбетова // Вестник КазНУ. Серия экономическая. – Алматы: вид-во КазНУ, 2010. – № 5 (81). – С. 87–92. – С. 89.

⁸ Єршова Н. Ю. Діагностика в системі антикризового управління машинобудівними підприємствами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук.: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Н.Ю. Єршова. – Харків, 2009. – 19 с. – С. 8.

⁹ Понукалин А.А., Понукалина О.В. Социологическая диагностика и моделирование социально-экономических систем / А.А. Понукалин, О.В. Понукалина // Вестник Саратовского государственного социально-экономического университета. – Саратов: изд-во Саратовского ГСЭУ, 2012. – № 2. – С. 181–183. – С. 181.

сово-економічний і техніко-технологічний стан підприємства та експертне оцінювання розроблених заходів, перспектив фінансового оздоровлення та превентивної санації, а також досягнення цілей прогнозування¹⁰;

- процес детального та поглибленого аналізу проблем, виявлення факторів, що впливають на них, підготовки всієї необхідної інформації для прийняття рішення, а також виявлення головних аспектів взаємозв'язку між проблемами, загальними цілями та результатами діяльності керованого об'єкту¹¹;
- етап антикризового менеджменту (що не співпадає з антикризовим прогнозуванням та плануванням, обліком результатів антикризових процедур та контролем за їх виконанням); періодичне дослідження відповідних аспектів стану керованого об'єкта з метою уточнення тенденцій розвитку всіх видів діяльності, положення в траєкторії життєвого циклу і потім прийняття економічно і соціально обґрунтованих управлінських рішень для коректування; система методів, прийомів і методик проведення досліджень для визначення цілей функціонування господарюючого суб'єкта, способу їх досягнення, виявлення проблем і вибору варіантів їх рішення¹².

За О. Морозом та О. Сметанюк¹³, найчастіше в наукових дослідженнях спостерігається надмірне звуження поняття «діагностика», зведення її функцій тільки до контролю відхилень стану керованого об'єкту від бажаного (запланованого), що не дозволяє широко використовувати її можливості в процесі антикризового управління. Автори стверджують, що діагностика повинна дозволяти вирішувати наступні завдання: оцінку стану керованого об'єкту; визначення ступеню стабільності його функціонування; визначення можливих варіантів подальшого розвитку та його динаміки, виходячи із структурного зв'язку між показниками; оцінку можливих наслідків управлінських рішень.

Проте, на нашу думку, навпаки, спостерігається надмірне розширення цього поняття. Діагностика часто ототожнюється з аналізом або дослідженням стану об'єкта управління, а також прогнозуванням його подальшого розвитку, при цьому специфічні функції і задачі власне ді-

¹⁰ Мороз О. В., Сметанюк О. А. Фінансова діагностика у системі антикризового управління на підприємствах. Монографія / О.В. Мороз, О.А. Сметанюк. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2016. – 167 с. – С.30.

¹¹ Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 776 с. – С. 16.

¹² Родионова Н.В. Антикризисный менеджмент: Учеб. пособие для вузов / Н.В. Родионова. – М. ЮНИТИ – ДАНА, 2011. – 223 с. – С. 112.

¹³ Мороз О. В., Сметанюк О. А. Фінансова діагностика у системі антикризового управління на підприємствах. Монографія / О.В. Мороз, О.А. Сметанюк. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2016. – 167 с. – С.27.

агностики, як окремого етапу процесу антикризового управління, часто не визначаються, що не дозволяє виокремити її від інших складових цього процесу.

Аналіз наукових праць, присвячених проблемі діагностики стану керованого об'єкта в антикризовому управлінні, в тому числі і в публічній сфері, дозволяє сформулювати наступні висновки щодо її сутності і змісту.

Діагностика в системі державного антикризового управління – це інструмент для ідентифікації стану керованої соціально-економічної системи – передкризового, кризового або стабільного функціонування. Саме висновок щодо стану системи є результатом діагностики. Метою діагностики є отримання інформації для прийняття обґрунтованих державно-управлінських рішень щодо здійснення впливу на соціально-економічну систему.

Зміст діагностики в системі державного антикризового управління відображається у відповідній методиці її здійснення, що містить мету і порядок проведення діагностики (опис відповідної процедури, включаючи алгоритм дій та оцінку систему). Оцінна система складається із: ієрархічної структури критеріїв, показників та індикаторів, які дозволяють оцінити стан соціально-економічної системи; оцінної моделі, що відображає послідовність і методи агрегування критеріїв, показників та індикаторів і дозволяє отримати інтегральну оцінку стану системи; уніфікованої шкали – правила співставлення числових значень інтегральної оцінки й якісної характеристики стану системи.

Нажаль, нормативна методика оцінки стану соціально-економічного розвитку територій в Україні на теперішній час відсутня. На державному рівні було здійснено декілька спроб розробити методику інтегральної оцінки соціально-економічного розвитку територій, зокрема було розроблено: «Методику розрахунку інтегральних регіональних індексів економічного розвитку», затверджену наказом Державного комітету статистики України № 114 від 15.05.2003 р.; «Методику визначення комплексної оцінки соціально-економічного розвитку регіонів», затверджену постановою Кабінету Міністрів України № 113 від 4.02.2004 р.; «Методику проведення оцінки результатів діяльності Ради міністрів Автономної республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій», затверджену постановою Кабінету Міністрів України № 650 від 9.06.2011 р., які були визнані недосконалими і на теперішній час відповідні постанови і наказ втратили чинність.

Діючими на теперішній час є «Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України», затверджені наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України № 1277 від 29.10.2013 р. Проте використання запропонованих у ній індикаторів для ідентифікації кризового стану на території вбачається нам проблематичним із-за досить значної різниці в предметі оцінювання. Так, зазначена методи-

ка призначена для вимірювання економічної безпеки, яка визначається як «стан національної економіки, який дає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз, забезпечувати високу конкурентоспроможність у світовому економічному середовищі і характеризує здатність національної економіки до сталого та збалансованого розвитку»¹⁴. Тобто у даному випадку оцінюється скоріше не сучасний стан економічного розвитку, а економічний потенціал.

За відсутності нормативної методики оцінки стану соціально-економічного розвитку територій в Україні постає завдання її конструювання, при цьому, відповідно до цілей антикризового управління, зазначена методика повинна надавати можливість діагностувати кризові явища у функціонуванні керованої соціально-економічної системи, а також негативні тенденції її розвитку. При цьому індикатори оцінної системи повинні відображати як суттєві характеристики соціально-економічної системи, так і ознаки кризи, а також бути доступними та вимірюваними.

Щодо кризових явищ у функціонуванні соціально-економічної системи, то основними ознаками кризи є: зниження обсягів і темпів росту промислового виробництва; падіння ВВП, темпів росту ВВП; зниження обсягів і темпів росту будівництва; безробіття, скорочення робочих місць; зниження доходів населення, ставок заробітної плати; зростання бідності населення; зростання соціальної напруженості; збільшення темпів інфляції; зниження інвестицій та інвестиційної активності; зниження інноваційної активності; зниження капіталізації підприємств; зниження рентабельності; погіршення стану малого і середнього підприємництва; скорочення обсягів торгівлі, експорту та імпорту. Враховуючи ознаки кризового стану соціально-економічного розвитку територій та наявність відповідних статистичних даних у відкритому доступі, отримуємо наступну систему індикаторів для діагностики кризи соціально-економічної системи.

В економічній сфері для констатації:

- зниження обсягів і темпів росту промислового виробництва, падіння ВВП, або зниження темпів росту ВВП пропонуємо використовувати такі індикатори, як валовий регіональний продукт (у фактичних цінах) у розрахунку на одну особу; індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту (у цінах попереднього року, відсотків);
- зниження обсягів і темпів росту промислового виробництва – обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за видами економічної діяльності (тис. грн.); індекс промислової продукції за основними видами діяльності (відсотків до попереднього року);

¹⁴ Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 року № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii>

- зниження обсягів і темпів росту будівництва – обсяг виконаних будівельних робіт (млн. грн.); індекс виконаних будівельних робіт (у відсотках до попереднього року);
- зниження інноваційної активності – питома вага промислових підприємств, що здійснювали інноваційну діяльність (у відсотках); питома вага промислових підприємств, що впроваджували інновації (у відсотках); питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової (у відсотках).

У сфері фінансів для оцінювання темпів і рівня інфляції, обсягів інвестицій та інвестиційної активності пропонуємо як індикатори: індекс споживчих цін на товари та послуги (грудень до грудня попереднього року, відсотків); капітальні інвестиції у фактичних цінах (млн. грн.); прямі іноземні інвестиції в економіці регіону (дол. США).

У підприємництві для виявлення:

- зниження капіталізації підприємств та рентабельності пропонуємо використовувати такі індикатори, як рівень рентабельності операційної діяльності підприємств (у відсотках), фінансовий результат до оподаткування великих та середніх підприємств (сальдо) (у млн. грн.), частка підприємств, які одержали збиток (у відсотках до загальної кількості підприємств);
- погіршення стану малого і середнього підприємництва – кількість малих підприємств (одиниць); кількість малих підприємств (у % до загальної кількості підприємств відповідного виду діяльності);
- скорочення обсягів торгівлі, збільшення частки продовольчих товарів у роздрібному товарообороті – обсяг роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб), млн. грн.; співвідношення обсягів роздрібного товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів; темпи зростання обсягів роздрібного товарообороту підприємств (юридичних осіб) до попереднього року (у порівнянних цінах, %); наявність об'єктів роздрібної торгівлі підприємств (юридичних осіб) на кінець року (тис. од.).

В соціальній сфері криза виявляється через зростання безробіття, скорочення робочих місць, зниження доходів населення, ставок заробітної плати, зростання бідності населення та зростання соціальної напруженості, тому як індикатори кризового стану пропонуємо використовувати наступні статистичні дані: кількість зайнятих працівників на підприємствах (осіб); безробітне населення працездатного віку в середньому (тис. осіб) (за методологією МОП); безробітне населення працездатного віку (у % до економічно активного населення відповідної вікової групи); середньомісячна номінальна заробітна плата (у % до прожиткового мінімуму для працездатних осіб); середньомісячна реальна заробітна плата (у % до попереднього року); сукупні ресурси в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство (грн.); співвідношення сукуп-

них ресурсів і витрат домогосподарств; чисельність населення із середньодушевими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму (у відсотках до загальної кількості населення); реальний наявний доход (у % до попереднього року); кількість виявлених злочинів (одиниць); кількість осіб, притягнутих до адміністративної відповідальності (тис. осіб); кількість цивільних справ, розглянутих судами (тис. справ).

Наступний проблемний етап в конструюванні оцінної моделі – це вибір методу агрегування індикаторів, що дозволяє отримати інтегральну оцінку стану соціально-економічної системи. Зазвичай для визначення кризового стану певної територіальної соціально-економічної системи використовують порівняння її оцінок за обраними індикаторами з оцінками аналогічних систем, наприклад, для визначення стану соціально-економічного розвитку певної області здійснюється порівняння з іншими областями або співставлення з середніми значеннями у країні. Проте в Україні спостерігається значна диференціація територій, зокрема, областей, за рівнем соціально-економічного розвитку, наявним потенціалом розвитку, специфікою складу та організації господарчого комплексу, тощо. Тому, на нашу думку, для розрахунку інтегрального індексу доцільно використовувати методику, яка надає можливість оцінити рівень регресу соціально-економічної системи у відношенні до власного досягнутого рівня розвитку. Тоді інтегральний індекс – це частка досягнення найкращого результату, тобто відношення досягнутого у певному році значення індикатору до його найкращого значення за попередні роки. Розрахунок інтегрального індексу можливий за алгоритмом, аналогічним представленому в роботі¹⁵.

Для Одеської області розрахований інтегральний індекс за період з 2005 до 2015 року представлений в таблиці на рисунку 1. Вибір часового періоду пояснюється наявністю офіційних статистичних даних.

Як бачимо, найкращі значення за усіма індикаторами кризового стану спостерігалися в Одеської області в 2005 році; найгірший стан соціально-економічного розвитку – у 2014 році, коли зниження досягнутих результатів за усіма індикаторами кризового стану досягло 31%.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В Україні вже існують концептуальні умови для набуття процесом стратегічного управління соціально-економічним розвитком територій антикризового характеру, зокрема, визнано самий факт кризового стану і зазначено, що прогнози та програмні документи економічного і соціального розвитку розробляються на основі комплексного аналізу зовнішнього і внутрішнього середовищ та з урахуванням впливу політичних, економічних

¹⁵ Ломсадзе М. Ю. Идентификация кризиса в социально-экономической системе региона: методический подход: дисс. на соискание науч. степ. канд. экон. наук: спец. 08.00.05 – экономика и управление народным хозяйством (региональная экономика) / М.Ю. Ломсадзе. – Кострома, 2014. – 199 с. – С. 88.

та інших факторів та очікуваних тенденцій зміни впливу цих факторів у перспективі.

Рисунок 1. Динаміка інтегрального індексу кризового стану для Одеської області

Проте існують досить значні проблеми, зокрема пов'язані з недосконалим інструктивно-методичним забезпеченням антикризового управління соціально-економічними процесами. Так, незважаючи на те, що необхідною умовою для розвитку територій визнано своєчасне та адекватне реагування на негативні тенденції та подолання потенційних загроз, жодним документом не вимагається і не регламентується аналіз і оцінювання потенційних криз, понять «соціально-економічна криза» або «кризовий стан» в методичних документах та інструкціях щодо розроблення програм і проєктів соціально-економічного розвитку територій не знайдено; як наслідок, у жодному документі не визначено необхідність розроблення антикризових стратегій/заходів.

Також наряду з тим, що визначається необхідність комплексного оцінювання стану соціально-економічного розвитку територій, відповідну систему оцінювання не створено і оцінну модель не розроблено – присутні різноманітні показники та індикатори, за якими можна оцінити тільки окремі характеристики; фактично на теперішній час не існує певного нормативного індикатора або інтегральної оцінки, які дозволили би оцінити стан соціально-економічного розвитку території, внаслідок чого неможливо визначити траєкторію такого розвитку і відповідні потенційні кризи розвитку. До того ж показники/індикатори соціально-економічного розвитку територій, представлені у програмних документах, не утворюють єдину систему оцінювання та слабко корелюють між собою.

Відтак, подальших досліджень потребує вирішення проблеми формалізації процесу антикризового проєктного управління в державному секторі, зокрема, розроблення комплексу методів моніторингу кризового стану та методики оцінки ефективності антикризових заходів.

Список літератури

- Антикризисное управление: Учебник / Под ред. Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 432 с.
- Баймахамбетова Г.И. Диагностика кризиса в антикризисном управлении / Г.И. Баймахамбетова // Вестник КазНУ. Серия экономическая. – Алматы: вид-во КазНУ, 2010. – № 5 (81). – С. 87-92.
- Єршова Н. Ю. Діагностика в системі антикризового управління машинобудівними підприємствами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук.: спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Н.Ю. Єршова. – Харків, 2009. – 19 с.
- Забеліна І.О. Діагностика та прогнозування політичних криз / І. О. Забеліна // Актуальні проблеми політики. – Одеса, 2014. – Вип. № 49. – с. 219.
- Кульчій І.О. Антикризове управління: навчальний посібник / І. О. Кульчій. – Полтава: ПолтНТУ, 2016. – 120 с.
- Ломсадзе М. Ю. Идентификация кризиса в социально-экономической системе региона: методический подход: дисс. на соискание науч. степ. канд. экон. наук: спец. 08.00.05 – экономика и управление народным хозяйством (региональная экономика) / М.Ю. Ломсадзе. – Кострома, 2014. – 199 с.
- Мороз О. В., Сметанюк О. А. Фінансова діагностика у системі антикризового управління на підприємствах. Монографія / О.В. Мороз, О.А. Сметанюк. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2016. – 167 с.
- Понукалин А.А., Понукалина О.В. Социологическая диагностика и моделирование социально-экономических систем / А.А. Понукалин, О.В. Понукалина // Вестник Саратовского государственного социально-экономического университета. – Саратов: изд-во Саратовського ГСЭУ, 2012. – № 2. – С. 181-183.
- Приймак В. І. Економіко-математичні методи і моделі діагностики криз / В. І. Приймак // Антикризове управління економікою України: нові виклики : матеріали III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15–17 груд. 2015 р. / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана», каф. макроекон. та держ. упр., Ін-т держ та муніцип. упр. господ.; редкол.: І. Й. Малий (голова) [та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2015. – С. 79–82.
- Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 року № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MetodichniRekomendatsii> – назва з екрану

- Родионова Н.В. Антикризисный менеджмент: Учеб. пособие для вузов / Н.В. Родионова. – М. ЮНИТИ – ДАНА, 2011. – 223 с.
- Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 776 с.
- Шарий В. І. Антикризисні технології як механізм реалізації цілей державного управління: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 – механізми державного управління / В.І. Шарий. – Київ, 2006. – 17 с.
- Ярова І. В. Модель механізму антикризового управління в адміністративно-територіальному утворенні / І. В. Ярова, Ю. П. Шаров // Аспекти публічного управління. – 2014. – № 8. – С. 76-83.
- Ярова І. В. Особливості антикризового управління в публічному секторі / І. В. Ярова // Державне управління та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: Дніпропетров. регіонал. ін-т держ. упр., 2013. – Вип. 1(16). – С. 138-145.

Diagnosics of the socio-economic system of the state as a instrument of state management against crisis

Abstract

The article analyses the modern theoretical approaches to defining the essence of the “diagnosics” concept in anti-crisis management. The paper presents the determining of diagnosics nature, purpose and content in anti-crisis public administration. The indicators for definition of crisis state of socio-economic system and method of their aggregation are offered.

Keywords: anti-crisis management, socio-economic system state diagnosics, socio-economic analysis, evaluative system